

Audiocafé - Prepis diskuse – 10.12. 2019

Vypracovala: Dominika Bleščáková, UČO 497407

MATEMATIKA ZLOČINU /Brit Jensen, Magdalena Sodomková a spol./ formálně vyříbená a dosud jediná česká truecrime série reflektující formát populární zejména v zahraničí /Serial, skandinávské série/

Jan Hanák: Říkám si, že jsou tady dvě věci, které by bylo dobré uvést. Za prvé, co to vlastně je za žánr, co jste s Magdalenou vytvořily, protože si myslím, že to je tady úplně zjevné a zajímavé, že je tu investigativa zároveň s dokumentárním přístupem, což je, si myslím, něco docela neobvyklého, aspoň teda v našem prostoru. Taky samozřejmě celou tu událost, co se odehrávalo kolem toho, i ze strany investigativců a kritika některých a tak podobně.

Martina Pouchlá: Já si myslím, že to je otázka, která by nebyla zodpovězená ani do půlnoci.

(smích)

Jan Hanák: Já vím, že jo, já nevím, do jaké míry o tom publikum ví, co se odehrávalo kolem seriálu Matematika zločinu, ale možná, že Brit to pěkně nahodí.

Martina Pouchlá: Já možná to ještě uvedu něčím, co jsem měla říct asi úplně na začátek, a to, že když jsme popisovali ten podcast, tak jsme vynechali to, že to v minulém roce posbíralo několik cen, a to i právě cenu za nejlepší dokumentární příspěvek Prix Bohemia, kterou uděluje mezinárodní porota, takže to je ocenění v mezinárodním kontextu, zároveň to dostalo cenu za nejlepší podcast a také to bylo nominováno naEurope v kategorii investigativních příspěvků.

Jan Hanák: Takže medaile tam jsou...

Brit Jensen: Já si myslím, že žánrová otázka byla zodpovězená hned na začátku, že to je truecrimepodcast, kde se stává samotná reportérka hlavní protagonistkou. Celý dej, příběh je o tom, jak to ona sama sleduje. My jsme si to takto zvolily, protože to samotné téma, soudní znalectví, je něco strašně suchého, je tam mnoho čísel, papíru a prachů a je hodně snadno se v tom ztrácet – v počtech, letech, obnovách něčeho a tak. My jsme hledaly nějaký způsob, jak to vyprávět tak, aby to člověk dokázal přebrat bez nějakého velkého úsilí. Magdalena měla nějaké zkušenosti, už o tom psala víckrát předtím a řekla, že jí to připadá těžké napsat dobrý článek o tom, aniž by byl moc komplikovaný. A proto jsme zvolily tento přístup a ten zvukový dizajn, který má pomoci, aby to bylo živější, postavené v těch scénách, abychom to jakoby viděly před sebou, jednoduše aby byl ten příběh živě sledovatelný. Takže to byl náš záměr. Ten podcast měl vyjít v Českém rozhlasu, cca před rokem, to se ale nepodařilo, vlastně vůbec se to nepodařilo, s tím Rozhlasem jsme to natočili, ale oni to nechtěli vůbec vydat, nechtěli to odvysílat jako podcast a já si myslím, že částečně, určitě ze začátku, měli problém s tím žánrem. Neznali ho, podle mého nevěděli, co to je, připadalo jim to divoké, takže to byl takový začátek těch problémů. Problém byl zároveň ale i obsahově, že šéfredaktor Plusu měl s tím tématem problémy od začátku a nebyl nikdy schopný vysvětlit přesně proč. On se nás někde v procesu snažil přesvědčit, že to máme změnit, že to nemáme dělat o Jiřím

Strausoviv celku, a sledovat jeho a soudnictví, ale že máme udělat jenom takovou „soudničku“ o Tomášovi Tomanovi, že to má být takový dojemné, emoční, že já bych mohla být třeba jeho máma a tak a mělo by to v sebe něco takového dobrého. To my jsme řekly, že to nechceme, že to sledujeme a máme úplně jiný záměr a to on nechtěl. Potom prostě následovaly různé hrůzy s tím rozhlasem, který to odmítal odvysílat. Já to ani neumím shrnout, bylo to prostě něco strašného, co se tam odehrávalo a ještě to pořádně neskončilo, ale my jsme nemohli úplně přijít na to, proč to tak je, odkud přichází ten obrovský odpor, který k tomu rozhlas má. Já jsem byla přesvědčena, že když to uslyší, tak třeba řeknou: „Jo, je to trošku jiné než to, co děláme, ale docela to jde...“ Něco takové jsem čekala, ale to se nestalo. Nijak to s nimi nešlo vykomunikovat. Pak nám vytkli, že jsme proti kodexu, že neplníme etický kodex Českého rozhlasu, ale i tak nebyli schopní říct, co ten problém vlastně je, tak se to táhlo a táhlo, bylo to smutné a hrozné a v průběhu toho jsme přišly na to, že ten šéfredaktor Plusu má manželku, která je předsedkyní městského soudu v Praze a to nám přišlo, že to je obrovský problém, to by bylo vlastně jeho porušení neutrality jako šéfredaktora. V červnu, rok po tom, co měl jít první díl dávno ven, jsme ho konfrontovali a on řekl, spolu se svým nadřízeným, Janem Pokorníkem, šéfem zpravodajství, že to není vůbec žádný problém a že my vlastně vůbec nerozumíme co to je žurnalistika. Tak jsem mu řekla, že kluci, prosím, neříkejte nám holky a tam jsme i skončily, bohužel...

Publikum: A nechtěly jste to uveřejnit někde jinde?

Brit Jensen: My jsme to sami daly ven jako podcast, takže venku to je, je to na našich stránkách, takže veřejné to je a teď jsem nezkontrolovala ty čísla, ale já si myslím, že máme nějakých 150 000 stažení, což je hodně. Já si myslím, že na sledovanost dokumentů na Plus je teďka možná tak 5 – 10 000 posluchačů, oni nemají moc velkou sledovanost těchto žánrů, takže my máme dobrá čísla, jen je to škoda, že to nemáme spolu s tím Rozhlasem.

Jan Hanák: Ještě paradoxní je, to třeba říct, že například když Matematika zločinu získala první místo na Prix BohemiaRadio, tak reakce Českého rozhlasu byla, že to je záměrný útok proti nim, což je úplná, řekl bych, paranoia.

Brit Jensen: Jo, a to bylo zajímavé, že co se ještě pak odehrávalo. Český rozhlas má takovou radu, která probírá různé věci, ty se nahrávají, já jsem to poslouchala hned vzápětí potom a tam vystupoval generální ředitel a řekl, že to, že Matematika zločinu se vůbec objevila na soutěži, bylo selhání mého šéfa, který měl tomu zabránit. Samozřejmě, on tomu nemohl zabránit, každý si tam může přece přihlásit, co chce. Za druhé řekl, že doufá, že já a Magdaléna se brzy domluvíme s Rozhlasem, protože kdyby ne, tak by to mohlo znamenat, že jsme zpronevěřily veřejné peníze a to by mohlo pro nás něco znamenat. Takže taková byla reakce.

Jan Hanák: Takže aby bylo jasno, seriál se natáčel v produkci Českého rozhlasu, protože ho platil Český rozhlas.

Brit Jensen: Částečně. Padesát procent platil Český rozhlas, tak čtvrt miliónu a zůstatek Fond.

Jan Hanák: Mě přijde zajímavé, krom jiného, že tady toto je příkladem toho, že dokumentaristika může být někdy i velmi třaskavá a vlastně nebezpečná profese, tak jak i v tomto případě.

Brit Jensen: Když jsme to točily, tak jsme měly samozřejmě různé paranoie a strachy, protože všichni nám řekli, jak jsme obcházely ty různé lidi v oboru biomechaniky, že to nemáme do toho jít, že je to nebezpečné, oni nechtěli nic říct, protože to je mocný muž a celé je to mocná síť lidí a že to není dobrý nápad a kdo ví, co se stane, někdo bude vykradený nebo ho někdo přejede a nikdo by nevěděl, že to byla nehoda a tak. Tak jsme byly docela paranoidní a furt jsme si psaly přes kryptované vzkazy a chránily jsme si materiály, aby nebyly ukradeny. Samozřejmě jsme se bály, když jsme to daly ven, protože jsme to daly ven jako soukromé subjekty, což je strašně nevýhodné, tak jsme se s Magdalenou bály, že bude nějaký soud, že Strauss nás zažaluje nebo něco takového. Nakonec se teda nic z toho nestalo a celý problém, co máme s tím seriálem, vychází přímo z Rozhlasu a teda největší hrozba pro nás vyvstala právě z Českého rozhlasu. Oni nám vyhrožovali, že nás můžou zažalovat za ten čtvrt milión, nebo že mě můžou vyhodit, nebo můžou vyhodit mého šéfa a tak dále. Takže to je vážně zajímavý paradox, že se to celé tak otočilo.

Jan Hanák: Máš nějakou teorii, nebo alespoň hypotézu, jaká by mohla být příčina? Kromě teda jednoho střetu zájmů u šéfredaktora Plusu.

Brit Jensen: No to si myslím, že je právě hlavní, protože ta celá odmítavá reakce vychází právě z něho a posléze toho, že nikdo jiný tam není schopný se postavit a říct, že je to nějaké divné, je prostě dané tím, jak funguje ta instituce, ale bylo to jeho rozhodnutí a posléze rozhodnutí všech, co to tam vedou.

Jan Hanák: Mě přijde teda jako, když to trochu překlopím, i v tom žánru, nebo v té formě, protože, mělo by to být i inspirací obsahově a taky formálně pro nás, co tady jsme, mě přijde na tom výborné to, že v podstatě kdyby to bylo celé fikce, kdyby to nebyla pravda, tak by to výborně fungovalo jako detektivka. Je to napínavé, teda alespoň já to tak vnímám, každý jeden ten díl je podle mě skutečně napínavý, ale zároveň je to kauza, která je skutečně reálná a není to žádná historická kauza, u které je bezpečné se k ní vracet, ale je to živá kauza, do značné míry. Přijde mi to teda jako zajímavé spojení té jasné investigativy a kvalitní řemeslné práce, jak sestavit efektivní příběh, který je přísně dokumentární s reálnými věcmi. Tys to však zmínila, že to byla v podstatě nutná záležitost postavit to na posudcích, kdyby to bylo čistě jen tak, tak by to bylo plný prachů, čili ten motiv mi přijde jako výborná inspirace. Já jsem ten nedávno viděl výborný dokument o Sherlocku Holmesovi a Arthuru CononDoylovi, autorovi, jak neměl rád SherlockaHolmesa a že teď v Británii proběhla nějaká anketa mezi mladými lidmi, kde se jich ptali na různá známá jména a ptali se jich, jestli to je literární postava nebo to je reálná historická postava a například většina lidí řekla, že Sherlock Holmes je reálná historická postava a Winston Churchill je literární postava a mně to přijde vážně zajímavé, to propojení a také velice inspirativní.

Martina Pouchlá: Já se od této poznámky odrazím k otázce, protože my jsme slyšeli na konci toho dílu, vlastně veškerý ten ansábl lidí, co se na tom podílel, byl tam zmíněný Martin jako autor zvukového dizajnu, ale také Jakub Rataj jako autor hudby. Pro nás, kteří jsme se

hodně pohybovali zatím na nějakých liniích jako autor zvuku, dramaturg, tak jestli můžeš trošku poodhalit, že jaký je v tom rozdíl a co z toho, co jsme slyšeli je dílem toho zvukového dizajnu a co z toho je ta hudba. Případně bychom mohli zabrousit do toho, jaká byla s nimi spolupráce v průběhu toho, jak to vznikalo.

Brit Jensen: I my jsme postupně objevovaly, jak to bude fungovat a kdo co bude dělat a jak to vlastně vůbec celé definovat. S Magdalénou jsme už měly mezi sebou rozjeté nějaké to fungování, nakolik jsme spolu už předtím dělaly jeden seriál, tak jsme věděly, že ona dělá víceméně novinářinu a já postavím ten příběh a docela nám to takto spolu jde. Ale obě jsme věděly, že zvukový materiál, který máme, potřebuje nějak podpořit. Měly jsme soudné nahrávky, což bylo, samozřejmě výborné, že to je opravdový materiál, jenomže měly strašně špatnou zvukovou kvalitu a není tam v tom žádný hezký zvuk, nebo něco příjemného. Pak jsme měly různé rozhovory, to bylo taky docela suché, pak nějaké nahrávky, jak Magdaléna jde a nahrává jak šílená, takže nám bylo jasné, že potřebujeme něco na oživení. Já jsem měla už zkušenost s Martinem Ožvoldem, který je výborný a on kývl, a k tomu jsme věděly, že bychom potřebovaly nějakou hudbu. Nejdřív jsme se setkaly s Jakubem, řekly jsme mu, co děláme a že potřebujeme něco, co je jakoby direktivní ale ne moc, něco co je strašně temného, ale zas aby to nebylo moc emoční. Já jsem mu vlastně vůbec nevěděla popsat, jakou hudbu vlastně chci, to bylo divné, protože to nevěděl asi nikdo z nás. Jakub pak řekl, že za několik týdnů nám něco pošle, první to poslouchala Magdalena, pak mně zavolala a říkala: „Hele, já vůbec nevím, to jsou jen nějaké šumy, mně to vůbec nic neříká“ (smích). Pak jsem to poslouchala já a říkám si, hele, ale vždyť to docela jde a pak to poslouchal Martin a řekl, že to je výborný (smích). Bylo teda po problému. Já jsem to pak vždy dělala tak, že jsem ten díl postavila z toho, co máme, teda rozhovory, narace, já to vždy skládám, napíšu, co by tak mohla být ta narace, pak přijde Magdaléna, přepíše to do češtiny a říká: „Brit, toto tam ale nemůžeme říct, to je na soud, to musíme dát pryč.“ A já jí na to říkám, že no ale něco tam být musí, tak teda něco vymysli. Tak to teda pak vymyslíme, rychle to nahráváme a máme takový skelet, kde je zvuk, narace, zvuk, narace, i já tam něco plácám, je to hodně nahrubo, ale jen aby to tam nějak bylo. Tohle udělám co nejlíp, co můžu a pak to odvezu Martinovi, spolu to rozbalíme, poslechneme si to a on si pak s tím sedne a zhruba za týden to je i s tou hudbou od Jakuba, samozřejmě on i tu hudbu nějak různě zpracuje. Pak si znovu spolu sedneme a doladíme to, on je strašně chaotik, často hledáme věci zpátky, a pak nakonec to doneseme do studia, kde je zvukař, který to už jenom doladí, volume, pomůže Martinovi, protože on už u toho sedí tak dlouho, že je z toho taky úplně už hotový, takže ten konečný zvukař už jenom doladí ty zvuky a úplně poslední narace, když tam něco chybí, tak to tam dáme a takhle nějak to celé vzniká.

Martina Pouchlá: Mě by zajímalo teda, jestli ty šumy, které jsi zmínila, jsou ty, které jsme slyšeli i my.

Brit Jensen: Jo, jo, takový to „chhhhhhhhh“ a tak.

Jan Hanák: Já předpokládám, že on si potom, Martin, právě tyhle šumy kombinoval a tak.

Brit Jensen: Jo, on to ekvalizuje. Když posloucháte celý ten seriál, tak v prvním díle Martin pracuje s tím zvukem dost prvoplánově, v druhém už trošku míň a pak se to tak proměňuje,

celý ten zvukový obraz, až do čtvrtého dílu a pak v pátém se to vrátí k tomu, jak to dělal v prvním. On je prostě dobrý v tom, že jako zvukový dizajnér tam neplácá jen nějaký zvuky navíc, na efekt, ale strašně moc sleduje ten obsah a jeho ambicí není jenom najít nějakou šablonu, a podle té to dělat v každém díle, ale právě aby to mělo určitý zvukový vývoj což si myslím, že je velká výhoda s ním.

Jan Hanák: A jak to působilo na vás, diváky, dnes jste slyšeli znovu druhý díl, zaujalo vás to?

Brit Jensen: Můžete klidně říct, že ne. (smích)

Publikum: Tak já k tomu rovnou přidám i nějaké otázky. Já jsem to zhltna jedním dechem. Poslouchala jsem to a na konci jsem měla pocit, že potřebuju být investigativní novinářka (smích). Mám dvě otázky – jaký je to pocit, když vlastně všechno vede k nějakému jasnému řešení nebo jak to je, když jste najednou z toho i bezmocní, občas, tak jaký je to pocit vlastně a potom jestli si dobře pamatuju, tak v posledním díle, kde jdete konfrontovat Strausse a jestli si dobře pamatuji, tak je mezi ním a Českým rozhlasem nějaká spolupráce?

Brit Jensen: Tak začnu u té spolupráce. To vlastně byla jedna teorie od jednoho z kolegů z dokumentaristického oddělení, on řekl, že pro něj je prostě jasné, že ta spolupráce, kterou má dlouhá léta Český rozhlas s tím profesorem Straussem, že to je ten důvod, proč nechtějí ten seriál pustit, že to je jasný průsvih, že jsem na to měla přijít dávno. Nevím, či nikdo na to nepřišel nebo co, že to dělají dál, nebo ho prostě chtějí krýt.

Martina Pouchlá: Já možná jen dodám, v čem spočívala ta spolupráce, protože ono existuje jistá řada „Kriminální příběhy“ a teď neříkám úplně přesně ten název, ale je to...

Brit Jensen: ... Historie českého zločinu

Martina Pouchlá: Ano, no a právě on tam dělá toho experta, který to vysvětluje, jak se to odehrálo a je to velmi populární.

Brit Jensen: On to dělá v každém dílu, několikrát do roka.

Martina Pouchlá: Ale vystupuje tam z pozice experta, jak jsme ho zažili i u tohoto podcastu.

Brit Jensen: On tam dost často chodíval na různé rozhovory, kde vykládá všechno o tom, jak se dají poznat různé věci, jak se zabil Masaryk a tak. Bylo to ohromně jednoduché najít různé věci se Straussem v Rozhlase, protože tam bylo toho opravdu mnoho a já nevím jak to teďka je. Všimla jsem si, že nezvali ho na velký rozhovor do Radiožurnálu, když bylo výročí tento rok úmrtí Masaryka...

Publikum: A hlavně se našel nějaký dopis a ten vyvrátil to Straussovo tvrzení.

Brit Jensen: To je postavené úplně na ničem. Oni ho vždycky pak pozvali na Radiožurnál, ale tento rok tam nebyl, takže já si myslím, že jsou si vědomi toho, že už to není úplně dobrý nápad s ním, ale já nevím, jestli pracuje dál na tom. Po té podpisové akci to bylo strašně zajímavé, to se do Rozhlasu dostala takováhle dlouhá stížnost na mě a Magdalénu od nějaké

paní Mikové, nebo Mikošové a začalo se tam řešit, jak se tam pořád něco řeší, na čem jsem to tam já nahrávala, jestli jsem to nahrávala na rozhlasový nahrávací nebo ne, že to by jako vědění rádo vědělo. Já jsem řekla, že jsem natáčela jako vždycky, na moje soukroménahrávací, já nenahrávám na jejich věci, protože nejsou dobré (smích).

Martina Pouchlá: To tak dělám i já, jako zaměstnanec, že mám svůj vlastní rekordér...

Brit Jensen: Pak teda zjistili, že ta stížnost není podstatná, že to je vlastně úplně psané podle Strausse, že to mohl psát jenom on, v podstatě. Magdaléna teď píše knížku a říkala, že potkala mnoho lidí, kteří řekli, že hlavně anonymní dopisy jsou hlavní Straussovou zbraní. Takže on tento trik i na nás takhle zkusil. No a ta první věc, jaký je to pocit, my jsme to dělaly, protože Magdaléna mi už dlouho předtím říkala, že má doma v šuplíku tento námět a že jí to tam strašně pálí, že to tam prostě nesmí ležet a musíme to zpracovat. Takže si myslím, že to je hodně dobrý pocit, když to už někdo dělá, má pocit, že je to nějaká akce a dělá, co může. Co je potom úplně hrozný pocit, je to, jak se Český rozhlas k tomu choval a chová, i k nám, to je strašný pocit, samozřejmě. Já si ale myslím, že na té práci je hlavně dobré, že pokud tam člověk může dát všechno, co najde a nějak to může ukázat, že když to tam dáme tak nás to už tolik netrápí, jak je to strašný, protože jsme to už aspoň dali nějak ven. Pak to může trápit někoho dalšího. Mě taky osobně třeba trápí, že to tak je, ale mám pocit, že jsem něco dělala a že to pomůže.

Martina Pouchlá: Já jenom mám potřebu tady zmínit jednu věc a to, že se tady o tom bavíme z uhlí pohledu těch autorů, bohužel, tady nejsou ti lidé z rozhlasu zmiňovaní, který by měli říct, svůj úhel pohledu, nicméně, když se na Prix Bohemia, v rámci toho festivalu který probíhá, dělala diskuse Matematika zločinu, kterou dělali studenti, co tam dělají doprovodní program, a kteří právě, jelikož to bylo pár měsíců po premiéře, tak to bylo ještě čerstvé, tak tam byli i pozvaní zástupci rozhlasu, aby se té diskuzi zúčastnili a vlastně té šance nějak se vyjádřit nevyužili.

Brit Jensen: Oni byli posléze i v létě pozvaní s námi do diskuse opakovaně, dvakrát nebo třikrát a to taky odmítli. Takže není to úplně, že by nebyli pozvaní k tomu, ale pak napsali k tomu články, ty se dají také vyhledávat. Jan Pokorný psal článek na dupa.cz, Jiří Hošna, který je mluvčí Českého rozhlasu, taky psal takovýhle dlouhý článek o nás, který je dostupný na stránkách Českého rozhlasu, takže tam se dá vyčíst jejich stanovisko.

Martina Pouchlá: Zároveň jak se tady někdo ptal, kde je dostupná ta Matematika zločinu tak v současné době funguje na Spotify a přidružených platformách, kde se původně distribuoval ten formát, tak je tam i jak vzniknul a je tam i ta další verze. Protože ta další verze je ta nějaká, která vznikla po těch dlouhých peripetiích, které jsme částečně i tady diskutovaly, vlastně už pod razítkem Českého rozhlasu a distribuuje to na svých platformách i Můj rozhlas a je tam vlastně ta verze, která vznikla po úpravách právě na základě nějaké té diskuzi – co tam je proti kodexu Českého rozhlasu a co není. Já jsem teda tu verzi neslyšela, musím přiznat, takže to nedokážu srovnat, jaké ty verze jsou, nicméně pokud by vás zajímalo tady tohle a ta druhá Matematika toho etického kodexu Českého rozhlasu, tak jsou tady i posudky, které vznikli, na základě toho, že Český rozhlas si to chtěl dát posoudit, teda jestli to je podle toho kodexu nebo ne.

Brit Jensen: Nechtěl. Ten fond, který platil polovinu rozpočtu, po té, co Český rozhlas řekl, že je to proti kodexu, tak ten fond si dal zhotovit tady v Brně u Motala posudek...

Martina Pouchlá: Některé pan Motal i učí etiku...

Brit Jensen: Jo, takže Jan Motal na to psal posudek a Český rozhlas to dal údajně k posouzení, oni tam mají nějaké právní oddělení, pak se to ale nějak stoplo, nikdy z toho nic nebylo, takže jediné co vzniklo byl tady tenhle ten posudek od toho Motala.

Martina Pouchlá: A ten je samozřejmě dostupný, jestli by vás to zajímalo, tak si to můžete sami přečíst, jak to hodnotí někdo úplně nezúčastněný čehokoliv v rámci toho projektu.

Jan Hanák: Mimochodem, když už si ale zmínila ty změny, o co tam vlastně teda šlo? Co chtěli, aby se změnilo?

Brit Jensen: No to je hodně záhadné, protože oni od začátku nechtěli říct nic přesného a pak i když řekli nějaké věci, tak to neustále měnili, nikdo nechtěl říct přesně, co je ten problém. Nakonec jsme tam teda museli něco pod hrozbou soudu změnit, vystříhávat, ale mně to přišlo, že nakonec to byli jen kosmetické věci, úplně nesmyslné, většinou, jako že jsme musely dodat, v druhém dílu, že ten kamarád, co říká, že měli tu oslavu, než on odjel, utekl, že on nechtěl uvést jméno, protože se bál, že se mu mohlo něco stát. Já si nepamatuju přesně, jaká byla ta formulace, že to jsme tam museli třeba říct, pak jsme museli říct vždycky, že profesor Strauss dostal možnost se vyjádřit. A pak jsme vystříhli jednoho studenta v třetím díle, který tam nemluví pod jménem a říká, že on vypracoval pro Strausse věci, kde byla předem daná konkluze. Třeba toho studenta, kdyby oni řekli od začátku, že je to problém, já bych jim hned řekla, že ho vystříhneme, protože to jsme třeba hodně zvažovaly, jestli jo nebo ne, že to je přece problém, že nemluví na jméno. To je prostě úplně jednoduchá věc, ale nikdo nám to neřekl, pak což bylo horší, si myslím, bylo, že jsme v pátém dílu museli vystříhat mámu toho zemřelého kluka, kde se rozčiluje nad tím svědkem a taky jsme museli vystříhat soudkyni, která nadává na novináře a říká, že lépe se tady soudilo před 1989, to jsme taky museli stříhat a nechápu vůbec proč.

Martina Pouchlá: No tam byl, myslím, argument, že to byla nahrávka, která je pořízená tajně, neví se zdroj a neví se, jestli mohla posloužit v něčem zájmu.

Brit Jensen: No my zdroj víme, že jo, ale neříká se tam zdroj, ale to není důvod...

Martina Pouchlá: Ale byl to ten komunikovaný důvod...

Brit Jensen: Jo, to řekli, ale toto nestačí ani pro etický kodex, tam je napsané, že šéfredaktor povolí nebo nepovolí používání tajné nahrávky. Takže to je v etickém kodexu a ne, že se to nesmí, i když je velmi problematické to používat, musí být o tom diskuze a musí být strašně dobrý důvod, proč to použít.

Martina Pouchlá: Což v tomhle případě ale nešlo, protože ta nahrávka nebyla pořízená ani Magdalénou ani Brit, ale dostaly se k ní úplně jinak, takže tam nebyla předem možná žádná diskuze o tom, jestli může vzniknout.

Brit Jensen: No, ale jestli může být používané, to jsme mohli diskutovat a to jsme diskutovali s naším nadřízeným. Každopádně, tohle jsme vystříhly, i když mně to přišlo už taková jenom akrobatika, aby něco bylo, že jako jdeme stříhat nějaké věci, aby to bylo upravené jinak, než to bylo, protože když dělali půl roku nějaký velký bu-bu-bu, tak teďka musíme něco vystříhat.

Martina Pouchlá: Já jenom právě, co si já dovedu z těch diskuzí vzít, tak tam často padalo právě to, že tam má ten Strauss nedostatečný prostor, a že by mělo být více zdůrazňováno, že se nechtěl vyjádřit a že ten prostor měl mít vyšší, jakožto ten největší kritik toho celého seriálu. Co trošku opakuje i jakousi jinou kauzu, která se odehrála asi rok před tou Matematikou zločinu, nebo dva, kdy Janek Kruma měl sérii reportáží o tom, jak Agrofert nelegálně podniká na pozemcích, které mu nepatří. A zase tam, jelikož ty reportáže byli rozkouskované na různé díly, které se vysílaly v rámci průběhu dne, tak tam se taky prvně řešilo to, že v každé té reportáži mělo být zmíněné, že to není problém jenom Agrofertu, prostě nějaká informace, co tam na konci zazněla, tak že nebyla všude a taky se to hodně řešilo a řešilo se to poměrně s velkým humbukem, nevím, jestli si to pamatujete. Tenkrát o tom mluvil generální ředitel na Frekvenci 1. Takže tam jako se ukázali nějaké podobné rysy rozhodování ohledně tady těchto problematických investigativních materiálů.

Publikum: A co se týče toho justičního omylu, tak řeší se to teďka nějak nebo je to už promlčené?

Brit Jensen: Neřeší se to, protože ty věci kolem jsou promlčené, promlčené je i to, jak se choval ten obhájce a promlčené je i to, jak se choval ten Strauss. To je prostě zajímavé, že tyhle lhůty na to jsou tak akorát, že když se člověk zavře na dost dlouho tak se to všechno promlčí a jak se to dostane ven, tak už je všechno promlčené.

Publikum: A pan Toman se nesoudil o odškodnění?

Brit Jensen: O odškodnění jo a to si myslím, že i dostal, nebo dostane. Ale to bylo taky zajímavé, že když jsme vyšly ven z toho soudu, když dostal konečně ten verdikt, tak to vlastně vypadalo, že to bylo uzpůsobené tak, aby to sedělo k tomu tak akorát. Jakože tři a půl roku seděl, tak dostal tři a půl roku, ale se zapomnělo, že jako seděl na tom Bali. Ono to tam vypadalo, že to je takové, to já nemůžu dokázat, to může být jenom nějaký můj dojem, ale mě to tak prostě trošku připadalo, že se to tak nějak vybalancovalo tak, aby to tak hezky vyšlo.

Publikum: Jste s ním ještě v kontaktu?

Brit Jensen: Ne. Já si myslím, že Magdaléna ještě je, ona mi vždycky píše nějaký novinky, například, že to, co dělal Strauss je promlčené. Já jsem ho vlastně ani nepotkala mnohokrát, potkala jsem ho jednou v té soudní síni, v té poslední a potom dvakrát na rozhovor, nebo tak nějak.

Jan Hanák: Jak na tebe působil?

Brit Jensen: On na mně působil tak, jak působí v tom druhém díle. Já si myslím, že prostě není hloupý a to je jeho výhoda, tady v tomhle tom celém.

Publikum: A byl od začátku ochotný vám poskytnout rozhovor nebo jste ho museli nějak společně s kolegyní přemlouvat?

Brit Jensen: Ne, on byl velmi ochotný, protože on vlastně úplně od začátku poskytnul té Magdaléně úplně všechno a napsal jí: „Vím, že vypadám strašně a vím, že jsem i rváč a tak ale musíte se na to všechno podívat a udělat si sama názor. On věděl dost dobře, že to nevypadá dobře, ale přitom i věděl, si myslím, že jeho jediná možnost právě bylo, aby se někdo na to pořádně podíval.“

Martina Pouchlá: Každopádně mě přijde zajímavé, to možná ale budeš vědět lépe ty, protože já mám pocit, že to zmiňovala Magdaléna, protože ono když se na vás jako novináře obrátí někdo, kdo ještě navíc má takovýhle obrázek, s tím, že vás zaplaví spoustou informací, které ještě vy samy musíte ověřovat, tak vy jako nemáte každý den tisíc hodin, abyste se mohly na to podívat a jaká je ta vaše motivace. Ale myslím si, že tady zrovna zasvítilo u Magdy to, že tam byl do toho zapojený ten Strauss a ona shodou okolností sledovala i kauzu, která byla zase trošku jinak spojená s tím Straussem, tak jí to docvaklo, že aha, tohle může být problematický moment a díky tomu začala do toho pálit tu energii, protože já si nedokážu představit, kolik hodin za tímhle projektem je, od toho roku 2010 nebo kdy to vzniklo?

Brit Jensen: 2012.

Martina Pouchlá: 2012, no tak to máme vlastně 7 let a teď si představte, jako kolik práce za tím musí být – pátrání, ověřování, dávání dohromady a jako si myslím, že kdyby se ten projekt měl vyčíslit, tak...

Jan Hanák: ... tak půl miliónu je směšná částka (smích).

Publikum: A ono jak tam je ten druhý příběh následně v tom třetím díle, tak ten se k vám dostal až po tom Tomanovi, nebo tak nějak v průběhu, protože mně připadá mnohem horší než ten Toman...

Brit Jensen: To je dobrá otázka, škoda, že teď nemám ten Magdalénin timeline. Já to nedokážu teď úplně říct. Ona se nejdřív dostala k tomu Straussovi, právě jak říká Martina, úplně jinak. Ona přišla na to, že on nějak poskytnul bratrům Bartovým tituly jutry, ten jeden byl ministr transportu nebo tak nějak, takže ona ho měla za takového toho, kdo poskytuje lidem tituly a pak napsal tam ten Toman a ona si řekla, že aha tak on udělal i to. Pak začala obcházet experty v biomechanice a já si myslím, že ti experti potom některé z nich pak propojoval s dalšími případy. Někteří z nich pak už nechtěli dál do toho jít a tak různě. Ale oni se vlastně potkali, ten Tomáš Toman se potkal s Juřinou ve vězení někde, řekli, že se neznají ale že se potkali a nějak přišla řeč na toho Strausse a říká: „Jó, jako u tebe taky? Jo, jo...“ (smích).

Publikum: Mně teda ještě není jasné, odkud přišla ta iniciativa, ten počáteční podnět k vytvoření, či to bylo to od toho Tomana nebo...

Brit Jensen: Vytvoření čeho?

Publikum: No toho samotného dokumentu, či se na vás pan Toman obrátil nebo ne...

Brit Jensen: Ne, ten podnět je od Magdalény, která přišla s tím, jak Strauss podváděl s tituly, co ona objevila a pak psala o Tomanovi zvlášť do Reflexu, pokud si dobře pamatuju, pak napsala nějaký jiný případ a ona měla pocit, že tohle by se mělo celý dát dohromady, že lidi to čtou a trochu tomu nerozuměj a je to komplikované a něco, ale že věřila v to, že tam je nějaký větší obraz.

Jan Hanák: Možná ještě shrnu, že chronologie je taková, že nejprve se Toman obrátil na Magdalénu, je to tak?

Brit Jensen: Jo, to jo, pardon, protože on četl její článek, kde ona psala o tom s těmitituly a on to četl na tom Bali a řekl si: „Počkej, tenhle ten chlapík, ten byl na mým soudě, ne?“ Pak to našel a pak ji napsal, že tenhle ten Strauss byl taky u toho...

Jan Hanák: A ji Toman zaujal zase proto, že Strauss...

Brit Jensen: Jo a ona se na to podívala, začala chodit po těch expertech, kteří řekli, že to jako každý ví, že to je úplně s ním divné. Ona pak řekla, že jak to, že to každý ví, to není možný, to nemůže každý jen tak vědět a nic se neděje. No a pak ti biomechanici se dali nějak dohromady a napsali tu stížnost na ten městský soud.

Jan Hanák: No a pak Magdaléna přišla na to, že to potřebuje nějaké ucelenější zpracování než se dokud dělo nějakou formou novou, aby se to dostalo k tomu celému publiku a přišla ta spolupráce investigativní novinářky s dokumentaristkou.

Brit Jensen: Já si myslím, že pro Magdalénu je strašně důležité, že ona hodně chce, aby se věci měnily, že to je pro ni důležité, že ona když píše článek a nic se neděje, tak to ji neuspokojuje, ona má pocit, že se to musí podat tak, aby se to nějak měnilo.

Martina Pouchlá: Já možná ještě pro kontext dodám historii té autorské dvojice Magdaléna a Brit, protože Magdaléna je píšící novinář a vlastně i k téhle té kauze publikovala články, protože primárně píše texty psané, nicméně není to první věc, na které spolupracovala s Brit, protože v době, kdy vrcholila uprchlická krize, tak se Magdaléně podařilo zmapovat příběh jedné uprchlice, která shodou okolností se dostala do plaveckého týmu, který byl nominován za uprchlíky na olympiádu v Rio de Janeiro a vznikla z toho právě série, kterou tady už zmínila Brit, kde právě spolupracovaly novinářka a dokumentaristka, udělaly z toho třídílnou sérii, která byla velmi úspěšná a vysílala se i jako dosud jediná věc výroby Českého rozhlasu na BBC a taky to sebralo spoustu ocenění. Takže toto je úspěšná dvojice, která si vyzkoušela poprvé spolupráci na tom projektu a na základě toho se potom Magdaléna asi na tebe obrátila s tím, že měla spoustu informací k té Matematice zločinu.

Brit Jensen: To byl její nápad, aby se to dělalo tak seriálově, měla pocit, že to je přesně ten žánr, který by se na to hodil.

Martina Pouchlá: Co zároveň může být pro vás pozvání k tomu poslechu, je to i na webu, má to teď docela atraktivní prezentaci, má to i fotky, různé dialogy, takže určitě to stojí za pozornost.

Publikum: Mně by zajímalo ne jako ta spolupráce mezi dvěma autorkami a o tom, kdo co dělal, to už bylo řečeno, ale mě tam zajímá, ta role toho, kdo co říká v tom dokumentu. Jestli tam je na to nějaký klíč, určitě je, jen já jsem si ho třeba nevšimla.

Brit Jensen: Úplně není právě, ten klíč je jenom v tom že, hlavně by měla o tom mluvit Magdaléna, protože ona je prostě hlavní postava, ale pak jsme si uvědomily, že já tam budu muset něco říct taky, protože já jsem vedla nějaký rozhovory tak si tam nějak vyskakují najednou a jsem tam slyšet a bylo by to strašně divné, kdybych tam pak nebyla. Jo? Takže jsem vlastně jenom tak říkala, že hm, tak můžu třeba něco trošku říct na začátku a trošku na konci tak to bude dobrá tím pádem tam nějak jsem. Jedna ze začátečních věcí, které mi hodně vadili, byli právě, že tam já mluvím a mám ten přízvuk a to nejde takhle.

Martina Pouchlá: Už to vadilo rozhlasu?

Brit Jensen: To vadilo, ano, ale...

Martina Pouchlá: Poté co si pro rozhlas udělala spoustu dokumentů, kde mluvíš?

Brit Jensen: Jo, jo, to bylo jen na začátku, že to se tak různě měnilo, ale ze začátku jsem říkala, že takhle fakt ne. A já jsem říkala, no ale víte co? V různých jiných zemích, kde je normální, že lidi mluví různě, jako třeba v Anglii, tak tam normální lidi vystupují i v médiích se svým přízvukem, pokud jde rozumět. Tak to se prostě bere, že to je nějaký typ angličtiny a to je všechno. Oni řekli, opravdu, že tady v Česku to tak nechodí. Takže to je jeden klíč, jo? Ten je takový trošku levný, a právě mně někdo jiný řekl, a já si myslím, že to je pravda, že bychom se tam mohly klidně více vyhrát s těmi rolemi, a to jsme asi chtěly od začátku tam být více obě a tak, ale to se mi prostě nepodařilo tam dostat. Bylo strašně těžký to nějak postavit, ty díly a ten seriál pro mě, že množství těch informací, které bylo nutné tam dostat pak nějak ten příběh pak to... My jsme bojovaly s tím, že to nezkrusovat, aby to byla pravda co tam je, že jo? Abychom tam nedaly nějaký zkratky, které nejsou pravda nebo nevynechaly něco, co by tam pak mělo být. Ale, to se tam nevejde vše. Jo? Tím pádem jsme trošku takhle vypadly, ta možnost pracovat s tím, že jsem tam dvě a mohly bychom tam třeba mít různé názory nebo něco, by se tam dalo s tím...A na to jsem trošku resignovala. Ten klíč je takový chudý.

Martina Pouchlá: Což si myslím, že může být zajímavá informace z produkčního hlediska pro studenty, že vlastně to nevzniklo tak, že by byli všechny ty díly natočený a pak se postupně jako teda pouštěly po tom týdnu, ale že vlastně v momentu, kdy měl premiéru první díl, vy jste ještě neměly hotové ty další ne? Vy jste postupně dodělávaly, takže vlastně potom bylo na to hrozně málo času.

Brit Jensen: My jsme to měly tak navržené, že to tak bude, že první díl pojede už v červnu, a pak ty další, ale ten Rozhlas to stopl, že nechtěli vysílat první díl, když nebudou vědět co je dál a že šéfredaktor chce slyšet všechno jako v plnosti. Tím pádem jsme vlastně všechno,

kromě pátého dílu dodělali odevzdali jemu, on to poslouchal strašně dlouho a mezitím jsme to dali ven a ten pátý díl se dodělal a pak ten dodatek se pak dodal.

Martina Pouchlá: Režisér si dodělal víc?

Brit Jensen: No my jsme to měli v plánu takhle to dělat, já si myslím, že to z části způsob, že to se tak často dělá ty seriály, že vlastně nějaký linie, plán a už první, druhý už je tak více méně hotový, a tak jede to a už se to dodělá potom ale no.... Ten pátý díl jsme teda fakt jako dělaly jen toho...

Martina Pouchlá: Jenom ještě na ty díly...Budou další nebo jste to jako stoply, že už víc nebude? A tam je ten dodatek potom ještě, že by to mohlo ještě

Brit Jensen: Jo jo, jako my jsme i chtěly hned potom dělat další, jako sezónu, začít s tím, ale je to prostě tak, že už přesně ten Rozhlas je vtom, že nám to strašně zkomplikovalo život, tenhle ten velký boj a vůbec ty podmínky nemáme úplně dobrý, shánět peníze a tak...Teď jsme trošku přišly na to, kdybychom mohly a máme dobrý čísla tak teď ty peníze myslím, že můžeme shánět a takže teď budeme přemýšlet o tom, jakým směrem jít dál a chceme v tom nějak pokračovat.

Martina Pouchlá: Já myslím, že určitě platí pozvání Honzy Hanáka se k nám připojit k matche, ke kávě, k pivu nebo cokoliv to bude a já bych Vás kromě příštího semestru Audiocafe ráda pozvala teda k poslechu celé té série, pokud jste ji neslyšeli, což ale věřím, že jste všichni slyšeli, tak jak bylo doporučeno předem, případně změny v o život, případně nějakého dalšího dokumentu od Brit ale pohybujeme-li se v linii nějakých těch sérií což vlastně teď je poprvé v rámci Audiocafe tak bych ráda zmínila, že existuje taky něco úplně ale jako z jiného soudku, což seriál, je to něco, co vlastně funguje od roku 2019 a jsou to vlastně další příběhy, které vychází z reality, jsou to skutečné příběhy, dokumentárně zpracované ale v rámci série, že to nejsou jednotlivé dokumenty, tak jako jsme tady poslouchali doposud ale že to je vždycky nějaký příběh, který je sledovaný v nějakou určitou dobu a každý měsíc počínají letošním březnem měl své vlastní téma. Je to něco trošku jiného, protože teď jsme se pohybovali v investigativních, hodně těžkých vodách, tohle byly věci, které vznikaly, protože se k tomu dvojka což je..... pro rodinu, takže ta témata jsou tam mnoha lehčí, jsou tam nějaká témata, jako je třeba plýtvání, péče o děti a podobně, které nejsou až tak jako zase pro zasmání a pohlazení pro duši. Pokud vás zaujalo i to, jak se dá vyprávět seriálně, nějakým způsobem delší, klenutější příběh skrz rozhlas, tak určitě si můžete něco poslechnout.

Brit Jensen: Tento seriál se dá taky podcastovat...

Martina Pouchlá: Na Spotify najdete Můj rozhlas teďka nově takže určitě jste vítání, zvání ku poslechu dalších a dalších věcí, které dodnes dělám.

Jan Hanák: Já mám skoro pocit, samozřejmě že zcela subjektivní, ale že je to takový, jako určitý fenomén, který se objevuje v poslední době jako seriálová tvorba dokumentu. Na různých frontách, nějaké takové série nebo seriály krátké třeba vznikají a skoro si říkám, že to je další krok aspoň pro mě, teda.

Brit Jensen: Jo jo, jako norská velmoc rádio dokumentů, oni teďka dělají jenom seriály, oni úplně skončili s těma jednotlivýma, což si vezmi, že může být trošku skoro no.....

Martina Pouchlá: Mokrát děkujeme.